

En renessanse for politikken

Taler

Thorbjørn Jagland

Dato

7 november 1996

Sted

Folkets Hus, Oslo

Omstendigheter

Åpning av Arbeiderpartiets landsmøte

- 1 Jeg vil takke for all varme og støtte de siste to ukene. Det er en stor utfordring å ta over etter Gro. Partiet skal klare det.

- 5 Jeg vil bygge på de sosialdemokratiske verdiene. Særlig likhetsidealet som er vårt adelsmerke. De som er dårligst stilt må komme først.

- Det er de eldre som ikke har enerom og som ikke har den tryggheten de har krav på.

- 10 - Det er de langtidsledige.

- Det er ungdom som er kjørt ut på et sidespor.

- 15 Vi må satse på arbeid og utdanning og gode boliger. Etter krigen løftet vi en hel klasse opp på den måten. Nå skal vi løfte et mindretall som har falt utenfor opp gjennom arbeid, utdanning og bolig.

- 20 Vi må satse på forskning og utdanning. Og helse. Vi bruker for lite på helse i vårt land. Dette sa Gro alltid. Vi har lagt inn vekst i helsebudsjettene hvert år. Hvis også de andre partiene holder seg til at dette er det viktigste, burde budsjettproblemene i Stortinget være til å løse. Jeg vil ta initiativ i den retning.

- 25 Da vi lanserte det nye partiprogrammet brukte vi uttrykket samråderett. Vi må styre sammen med folk. Og vi må få folk til å se seg som en del av et større fellesskap. Egoismen er enkeltmenneskets verste fiende.

I erklæringen fra den nye regjering sa vi at vi ville invitere hele samfunnet til å

rekonstruere og forsterke "Det norske Hus", slik at det kan stå også inn i neste
30 årtusen. Alle skal ha plass i dette huset. Dørene og vinduene skal være åpne mot
verden. Grunnmuren skal være en økologisk bærekraftig økonomi. De fire
veggene: Arbeidsliv og næringsliv, velferden, kultur og utdanning, en aktiv
utenrikspolitikk. Taket - det som verner huset - er samfunnets verdigrunnlag:
Frihet for alle, likhet for at friheten skal være reell, solidaritet fordi vi trenger
35 hverandre.

Partifeller,

Jeg ønsker dere velkommen til Landsmøtet. Jeg vet at dere vil gjøre dette møtet
40 til en ny milepæl i partiets historie og at det blir skapt et sikkert grunnlag for
partiets videre arbeid. Jeg vet at dere vil være med på laget. Jeg vet at dere
skjønner behovet for dialog, men også behovet for å fatte beslutninger. Jeg vet at
dere skjønner forskjellen på å utarme et parti med uendelige debatter om
gårsdagens problemstillinger, og det å være med å skape framtida. Dere skjønner
45 forskjellen på små og store saker.

Erik Solheim karakteriserte situasjonen i sitt eget parti med en lyspærevis: "Vet
dere hvorfor SV må ha 18 personer for å skru inn en lyspære? En til å skru i
pæra, 17 til å kritisere måten han gjør det på." Vi har ikke noe behov for å
50 diskutere hvordan en lyspære skal skrues inn. Derimot er det viktig å diskutere
hvordan vi skal klare å skaffe elektrisitet på en bærekraftig måte.

Det har pågått mange debatter etter regjeringsskiftet. Noen mener det er for få
EU-motstandere i den nye regjeringen. Den geografiske fordeling er skjev. Noen
55 mener at når jeg sier jeg vil lytte til folket, har jeg vær så god å godta alle krav som
kommer. Skal regjeringen innføre et ekspertvelde ved å trekke inn råd på de
ulike feltene?

- Tenk dere et land som blir styrt uten å ta i bruk den fagkompetanse som er
60 bygget opp igjennom århundrene og som manifesterer seg i stadig nye
generasjoner av forskere og eksperter.

- Tenk dere et land som blir styrt bare av eksperter og som ikke bringer inn det
sunne bondevett som folk og politikere besitter.

65 - Tenk dere et Norge som to år etter folkeavstemningen om EU som fastla vår

Europapolitikk for lang tid framover, fortsetter å dele folket inn i ja og nei. Nå må vi sammen gripe de mulighetene vi har.

70

- Tenk dere en regjering hvis viktigste oppgave var å summere opp alle krav som kommer. Ville vi da ha noen styring i det hele tatt ut fra et nasjonalt perspektiv?

75 En nasjon som gir seg inn på å dele seg opp langs slike kriterier, som blir styrt på en så oppstykket måte, slutter gradvis å være en nasjon.

80 Med innføringen av parlamentarismen i land etter land i Europa, oppsto også de politiske partiene. De nye partiene ble ikke først og fremst talsmenn for lokale interesser og laug som etter hvert hadde blitt et hinder for utvikling. De partiene som hadde størst suksess, var de som hadde et nasjonalt perspektiv. På den måten ble det parlamentariske systemet et sterkt styringssystem og en forutsetning fra nasjonsbyggingen.

85 En av de store farene man kan se i flere land nå, er tendensen til oppsplitting etter geografiske mønstre, profesjoner, offentlig mot privat, nasjonalister mot internasjonister, at de lokale interesser blir så sterke at fellesskapet forvitrer.

90 Jeg innbyr dere til noe som er større og viktigere enn små krangler langs disse dimensjonene. Jeg innbyr til fortsatt å styre Norge på en helhetlig måte der målet om arbeid til alle må være det overordnede. Derfor må vi ha lav prisstigning og derfor må vi holde lav rente. Derfor må vi ha helhetlig styring. Dette er den beste fordelings- politikk vi kan ha og den favner alle distrikter og grupper i vårt land.

95

Jeg innbyr dere til fortsatt å føre en aktiv utenrikspolitikk bygd på resultatet av folkeavstemningen, men uten den innadvendtheten og uten det snevre nasjonale perspektiv som noen vil vi skal ha.

100 Jeg innbyr dere til å være med på et lag som må sette seg fore at Norge fortsatt skal ha et sosialdemokratisk styre etter valget i 1997.

105 En regjeringsdannelse skaper mulighet for bevegelse i egne rekker. De som har jobbet i partiet får mulighet til å prøve seg i regjeringskontorene. Og vi kan fylle opp med nye folk der verv og stillinger blir ledige. I et moderne samfunn må det

være større sirkulasjon.

110 Slik gjør et levende parti det. Tar vare på erfaring og kompetanse som er bygget opp. Nye folk kommer inn. Nye mål å strekke seg etter. Skape nye allianser med nye grupper. Hver generasjon må gjøre samfunnet litt bedre. Håp overført fra foreldre til barn. Nye generasjoner sosialdemokrater går videre. Det er dette jeg vil regjeringsskiftet skal innebære. Jeg vil bygge på det Gro Harlem Brundtlands regjering skapte.

115

- Arbeidsløsheten er nå under fire prosent.

- All ungdom har rett til tre års videregående utdanning.

120

Fra neste år får vi 6-års skolestart med 10 års løp.
70 000 flere studieplasser i høyere utdanning siden 1988.

- 450 000 flere polikliniske konsultasjoner og 27 000 flere innleggelser ved våre sykehus siden 1990.

125

- 100 000 flere jobber i offentlig sektor enn i 1988.

130

Noen kaller dette markedsliberalisme. Jeg kaller det sosialdemokratisk styring. Markedsliberalisme må forbeholdes land som lar ledigheten øke, ikke de som får den ned. Ja, vi har fordelingsproblemer. Det henger først og fremst sammen med at arbeidsledigheten fortsatt er høy. Derfor skal vi fortsette å bekjempe ledigheten. Med fagbevegelsens hjelp. Jeg blir kritisert for å ha et for godt og nært forhold til fagbevegelsen. Jeg vil gjøre forholdet enda bedre. Lønnstakerne er ryggraden i velferdssamfunnet. Det skjønte jeg allerede som barn da min far var fagforeningsformann. De drev studiesirkler i produktivitet. Einar Gerhardsen hadde forklart dem at jo mer vi får ut av arbeidet, jo høyere blir velferden.

135

140

La dette være svaret når de andre partiene snakker om boligeierne, skattebetalerne, forbrukerne ... Vi er alt dette på en gang. Men politikk for velferd og fordeling må først og fremst ta utgangspunkt i at vi er lønnstakere og verdiskapere.

Husk også på en annen ting. Sosialdemokratisk styring har helt siden 30-tallet,

da økonomen John M. Keynes lanserte sine revolusjonerende teorier, gått ut på å kjøre med underskudd på de offentlige budsjetter når ledigheten vokser, og å holde igjen når oppgangen kommer slik at den ikke slår ut i ny prisoppgang og spekulasjon.

150

Tenk over dette når man vurderer å melde seg på i de kampanjer og småopprør som de andre partiene forsøker å arrangere.

Hvis vi ikke klarer å styre helhetlig, vil markedet styre igjennom prisoppgang.

155 Prisstigning er det verste som finnes, nest etter ledigheten. Dette visste man på 50 og 60-tallet. Enda da kunne man tillate seg å være litt mer slepphendt fordi man ikke hadde en så åpen økonomi som nå.

Nå - i en internasjonalisert økonomi - slår prisstigning straks ut i høyere ledighet.

160

Partifeller,

Det fantes bare ett parti som hadde styringskraft til å bringe Norge igjennom underskudd og krise på 80-tallet. Det finnes bare et parti som har styringskraft til å bringe Norge videre når landet flommer over av penger. Pengeoverfloden kan raskt føre til at mye settes overstyr igjen. Regjeringen har ikke noe annet å satse på enn støtten fra dere som er her - partiets høyeste og eneste ledelse - landsmøte i Det norske Arbeiderparti.

170

De andre diskuterer om man skal plusse på statsbudsjettet med 7 - 8 milliarder. Det vises til en beregning fra Statistisk sentralbyrå om at dette ikke vil få katastrofale følger. Nei. Men de leser ikke hva som sies: Konkurransesevnen til norsk industri vil bli svekket litt hvert år framover.

175

La oss ikke bevege oss inn på den galskapens vei det vil være å svekke industriens konkurranseevne enda en gang. Vi brukte mange, mange år på å rette den opp. Vi vil ikke gjøre jobben om igjen.

180 Jeg kommer tilbake til samråderett og Det norske Hus. Vi har aldri hatt større muligheter. Vi kan gjøre Norge til et foregangsland når det gjelder økologi, fordeling og velferd. Da må vi styre sammen. Vi vil lytte til folket. De andre partiene har allerede bestemt seg for at det betyr at jeg må lytte til dem. Ja, jeg vil

185 lytte til alle. Jeg vil med stor frimodighet ta råd fra andre partier - hvis de er gode
- uansett hvilket parti. Men først og fremst må vi alle ut på torget. Til vanlige
folk. Vi vet hva lobbyister og sterke organisasjoner mener. De når alltid fram.
Men vanlige folk har mye vanskeligere for å nå fram. Der finnes det mye god
fornuft som vi må lytte til. Og vi må føre en reell dialog om hvordan landet skal
190 styres.

Partifeller,

Vi lever i en ekstraordinær tid med store forandringer. Vi er akslet til ansvar.
195 Rett og slett fordi vi er utgått fra den sosiale klasse som har vært den
dominerende i det 20. århundre. Nå må vi bygge nye allianser for det 21.
århundre. Den teknologiske revolusjon går ubønnhørlig videre og skaper nye
arbeidsplasser, nye sosiale grupper og nye holdninger.

200 Legg merke til en ting: Det er det norske sosialdemokrati som klarer å bygge bro
mellom det 20. århundres sosiale virkelighet og det 21. århundres lønnstakere.
Folk ser at vi skjønner utviklingens dynamikk og midt i oppsplittingen, det
usikre og kaotiske søker folk etter helhet, fellesskap og ansvar.

205 Sann mine ord! Begynnelsen av det 21. århundre kommer til å bli en renessanse
for politikken. For ordentlig politikk.

Kilde

www.DNA.no

210

Emner

Landsmøtetale, Partipolitikk, Åpningstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/en-renessanse-for-politikken>

215

220